

УДК 330.5

*Ополонець Ю.О.,  
Черкаський національний університет  
імені Богдана Хмельницького*

## **ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ**

В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність посідає особливе місце. Фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств є виконання фінансової частини їхніх виробничо-господарських бізнес-планів. Від неї багато в чому залежить своєчасність і повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку аграрного підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами господарювання. Саме тому її правовому регулюванню відводиться значне місце в аграрному секторі.

Особливості здійснення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств та агробізнесу викладені в працях відомих вітчизняних та закордонних учених таких, як О.М. Бандурка, М.Т. Білуха, М.Д. Білик, М.Н. Крейніна, А.Б. Крутик, А.М. Литовських, С.Ф. Покропивний, А.М. Поддєрьогін, Г.В. Савицька, Ю.С. Цал-Цалко та інші.

Мета даного дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних аспектів здійснення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств, визначенні сутності фінансової діяльності та фінансової стійкості підприємства та обґрунтуванні необхідності їх систематичної оцінки, пошуку шляхів зміцнення фінансового стану аграрних підприємств у посткризовий період їх розвитку.

Внаслідок проведення аграрної реформи в Україні створено реальні передумови необхідні для формування ринкового фінансово-правового механізму регулювання діяльності сільськогосподарських підприємств.

Сучасні фінансово-кредитні відносини у сільському господарстві ґрунтуються на принципах: заборони прямого втручання держави у фінансову

діяльність суб'єктів аграрного господарювання; партнерства у фінансових відносинах між фінансово-кредитними установами (банками, кредитними спілками) та сільськогосподарськими підприємствами; самообмеження, тобто обрання напрямів діяльності залежно від фінансових можливостей підприємства тощо. Виробничо-господарська і фінансово-економічна підприємницька діяльність сільськогосподарських підприємств становить єдине ціле. Фінансово-економічні відносини у сфері цієї діяльності охоплюють ту частину, яка стосується забезпечення коштами (грошми, фінансами).

Фінансова діяльність виконує обслуговуючу роль відносно виробничо-господарської діяльності, та розглядається як один з найважливіших інститутів аграрного підприємства. Різним видам сільськогосподарських підприємств притаманний свій особливий режим формування фінансових ресурсів.

Сільськогосподарські підприємства займаються не лише операційною, а й фінансовою чи інвестиційною діяльністю з метою досягнення максимально можливого використання фінансових ресурсів й отримання прибутків. У той же час вкладення капіталу у фінансову та інвестиційну діяльність пов'язано з підвищеним ризиком, порівняно з операційною діяльністю. В організаційній та управлінській роботі сільськогосподарських підприємств фінансова діяльність посідає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність і повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами господарювання [2].

За ринкових умов аграрне підприємство самостійно визначає напрямки та розмір використання прибутку, який залишається в його розпорядженні після сплати податків. Метою складання фінансового плану є визначення фінансових ресурсів, капіталу та резервів на підставі прогнозування величини фінансових показників: власних оборотних коштів, амортизаційних відрахувань, прибутку, суми податків. Підприємства, плануючи витрати на виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції, неодмінно слід урахувувати резерви зниження її собівартості, до яких належать: поліпшення використання основних

виробничих засобів та збільшення у зв'язку з цим випуску продукції на кожну гривню основних засобів; раціональне використання сировини, матеріалів, палива, енергії та скорочення витрат на одиницю продукції без зниження її якості; зменшення затрат живої праці на одиницю продукції на основі науково-технічного прогресу; скорочення витрат на реалізацію продукції за рахунок удосконалення форм її збуту; зменшення втрат від браку та безгосподарності, ліквідація непродуктивних витрат; економія в адміністративно-управлінській сфері на підставі раціональної організації апарату управління підприємством [5].

Спираючись на опрацьовані фінансові показники, сільськогосподарські підприємства складають перспективні, поточні та оперативні фінансові плани. Поточна та оперативна фінансова робота на аграрному підприємстві спрямовується на практичне втілення фінансового забезпечення його підприємницької діяльності, постійне підтримування платоспроможності на належному рівні. Зміст поточної оперативної фінансової роботи на сільськогосподарському підприємстві полягає в слідкуючому: постійна робота зі споживачами стосовно розрахунків за реалізовану сільськогосподарську продукцію (роботи, послуги); забезпечення своєчасної сплати податків, інших обов'язкових платежів у бюджет та цільові фонди; своєчасне проведення розрахунків із заробітної плати; своєчасне погашення банківських кредитів та сплата відсотків; здійснення платежів за фінансовими операціями та ін [4].

При цьому важливим є здійснення аналізу та контролю фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства, під яким розуміють діагноз його фінансового стану, що уможлиблює визначення недоліків та прорахунків, виявлення та мобілізацію внутрішньогосподарських резервів, збільшення доходів та прибутків, зменшення витрат виробництва, підвищення рентабельності, поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому. Підприємство має опрацювати таку систему показників, за допомогою якої воно змогло б із достатньою точністю оцінити поточні та стратегічні можливості підприємства. Аналітичну роботу сільськогосподарських

підприємства можна поділити на два блоки: аналіз фінансових результатів та рентабельності; аналіз фінансового стану підприємства [6].

Основними напрямками покращання фінансового стану аграрних підприємств та формування їх фінансової стійкості виступають [1]:

— удосконалення інформаційного та методичного забезпечення фінансового стану підприємств; розробка методичного забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємств;

— удосконалення структури аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі;

— опрацювання методики форм фінансової звітності, що дозволить підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна;

— розробка методики комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників та коефіцієнтів;

— удосконалення теоретичних засад формування та реалізації інформаційної системи підприємства.

#### *Список використаних джерел:*

1. Антипенко Є. Підвищення фінансової стійкості підприємства / Є. Антипенко // Економічний аналіз. — 2017. — № 9. — С. 29—32.
2. Білуха М.Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит / М.Т. Білуха. — К.: Українська акад. оригінальних ідей, 2005. — С. 69—75.
3. Білик М.Д. Фінансовий аналіз / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька // Фінансовий аналіз. — Вид. 2\_ге, без змін. — К.: КНЕУ, 2009. — 592 с.
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С.Ф. Покропивний. — К.: КНЕУ, 2001. — 528 с.
5. Рудницька О.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / О.М. Рудницька, Я.Р. Біленська / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Lo\\_gistyka/2019\\_649/19.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Lo_gistyka/2019_649/19.pdf)
6. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Г.В. Савицька. — К.: Знання, 2014. — 654 с.
7. Цал\_Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз / Ю.С. Цал-Цалко // Фінансовий аналіз. — К.: Центр учбової літератури, 2018. — 566 с.